

Licht Hans, *Sittengeschichte Griechenlands*, Dresden-Zürich, Paul Aretz Verlag, 3 tomy, T. I 1925, str. 318, ryc. w tekście 183, tabl. 16, T. II 1926, str. 265, ryc. w tekście 191, tabl. 16, T. III, przeznaczony wyłącznie dla uczonych, ukaże się jako uzupełnienie poprzednich, z początkiem bież. roku. Cena obu pierwszych tomów opr. w pł.: 75 M. zł.

Dzieło L.-a, owoc długoletnich studiów, wprowadza nas w całość zagadnień dotyczących obyczajowości starożytnych Greków. Autor stara się wykazać, jak dominującą rolę w życiu starożytnych odgrywała zmysłowość. W tomie pierwszym zapoznajemy się z ogólną stroną erotyki, z jej wpływem na życie codzienne i religijne, oraz śledzimy uważnie odbicie tych cech w tragedji, komedji, dramacie satyrowym i innych widowiskach. Specjalnie ciekawe uwagi poświęcone są androgynicznej idei greckiego życia. Omówiwszy następnie zmysłowość tańca i pierwiastki erotyczne w wierzeniach starożytnych, rozwodzi się autor szczegółowo nad rolą miłości w literaturze greckiej, analizując pod tym kątem cały piśmienniczy dorobek Greków poczynając od eposu aż do ostatnich przejawów ducha hellenistycznego w epoce bizantyńskiej. Tom drugi zawiera część szczegółową: dokładne przedstawienie stosunku mężczyzny do kobiety, oraz wszelkich odchyśleń od normalnego zaspokajania popędu. W wyczerpujący sposób rozprawia się L. z przemożną władzą Erosa nad umysłowością starożytnych Greków i wykazuje jej wpływ na kształtowanie pojęć i wartości etycznych. Po analizie duchowych założeń tej kategorii afektów miłosnych, przechodzi autor do ujęcia przedmiotu w historycznym rozwoju. Tu, jak i w poprzednim tomie, zestawia L. refleksy tej strony życia erotycznego w poezji epickiej, lirycznej, dramatycznej i prozie. L. nie ogranicza się do zebrania naszych dotychczasowych wiadomości i rozwinięcia ogólnego poglądu. W poszczególnych ustępach, dochodzi autor do wielunowych wyników, które tworzą niejednokrotnie ciekawe przyczynki do interpretacji ikonograficznej starożytnych pomników (np. Apollo Sauroktonos, T. I str. 205). Ze wszech miar zasługuje na podkreślenie jasny i potoczny styl. Doskonale rozmieszczony a przytem bardzo obfity materiał ilustracyjny przyczynia się w niemałej mierze do lepszego zorientowania się w zagadnieniu. Oba tomy posiadają na końcu źródłowe przypisy, które umożliwiają badaczom kontrolę oryginalnych tekstów. Dla historii kultury stanowi dzieło Lichta poważną zdobycz. Pominać jej nie może dziś żaden z badaczy starożytności klasycznej.

K. M.